

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל אלעזר] (ט) ע"ז נא. זכמים ק"ו. א) לקמן ס"ז. (ד) נשבת גז: וס"ק]. (ס) שבת סג: וס"ג. (י) צ"ל דמ"ג. (י) צ"ל להאי, (ח) [נדבנים יצ], (ט) [נדבנים יג], (י) ב"ס"א: לשאר נלמזי ע"ז, (ט) ווע"י מוספות זכמים י. ד"ה ר"ל ומוספות חולין יד. ד"ה השוחטן],

תורה אור השלם

1. השומר ק"ך פון תפוקש אחרירום אה"י השמךדם מפקדן ופון תרדש לאלדויהם לאמר איבה יעבדו הגוים הָאֵלֶּה אַתְּ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֹּן גַּם אֲנִי: דברים יב ל 2. וְלֹא יִרְבּוּ עוֹד אֶת זְבָחֵיהֶם לְשִׁעְרֵי אֶשֶׁר הֵם וְזִים אַחֲרֵיהֶם חֲקֹת עוֹלָם תִּהְיֶה וְאֵת לָהֶם לִדְרֹתָם: ויקרא יז ו 3. לֹא תַעֲשֶׂה קֹךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בִּמְיֹם מִתַּחַת לָאָרֶץ:

שמות כ ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למעוטי וכו' שזוכתין לה למה י':

מוסף רש"י

ר' יוחנן אמר אסורה. קסבר מחשבצין מעבודה לעבודה דליפנין חזן מפניס (נ"י דה): ממחשבת פיגול של פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר זכו עיקר פיגול (וחולין לט.). וריש לקיש אמר מותרת. לאכליה (נבחים י.) לריש לקיש לא ליפנין, דפנים הוא דאמר רמננא השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק, דהוי מחשב מעבודה לעבודה, אבל מעבודה זו על זבחתה, אבל לענין עבודת סוככים לא (ע"ז דד) ואינה אסורה אלא אם כן שחט לעבודת סוככים, ששחיטתה עבד עבודת סוככים או זרק דמה לעבודת סוככים (נבחים י.). מניין לזובח בהמה למרקוליס. אע"פ שעבודתו דרך בזיון לקטלו בלכניס חיה עבדו דרך כבוד ולא קרינא ביה איבה יעבדו ואעשה כן, ואפ"ה מניין שהוא חייב נבחים קו.) אע"פ שאין עבודתו צניחיתא (ע"ז רכז). אם אינו ענין לכדריכה. לעבודת סוככים שעבודתה צניחיתא, דהא נפקא לן מאיבה יעבדו (טס). האומר אעבוד כו'. בלחמ מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב (קמחן טו). הנאי שקלת מעלמא. אינדט כולם, שאין אחת מולא תנאים שנחלקו בכן, דמקוץ הכן תרתי מתנייתא חדא כמר וחדא כמר (שבת גז.) דלא משחת מנאי דפליגי בהאי (פסחים תה. וכע"ז ביצה יט.).

אסורה. הבהמה בהגאה ואע"פ שהשחיטה לאו לעבודת כוכבים

היתה ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים נאסרה. וילפינן טעמא בשחיטת חולין [לע]. דגמר לה רבי יוחנן ממחשבת פיגול דהויא מעבודה לעבודה דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול:

וריש לקיש אמר מוסרת. לא יליף חוץ מפנים אין מחשבצין מעבודה לעבודה: הניחא. הא דמייתר לן וזבח ללמד על הכלל ולא מוקמינן לה^(א) האי דרשא לומר שמחשבז מעבודה לעבודה הא ניחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין אימסורי ממחשבת פיגול איכא למימר דלענין איחיוצי גברא נמי מהמס יליף ועל כרחיק אייתר ליה וזבח אלא לר"ל דלא יליף עבודת כוכבים מפיגול נימא דהאי וזבח להכי הוא דאחא שמחשבצין מעבודה לעבודה: העוזדי כוכבים העוזדינן את ההרים תניא במסכת ע"ז (דף מה.) ההרים מותרין בהגאה דכתיב אלהיהם על ההרים^(ב) ולא ההרים אלהיהם: **ועוזדיהם בסייף**. אע"ג דמחובר לא מתסר עבודת כוכבים מיהא הוי. והכא נמי לא בעיא קרא הוילי ושחיטה זוכך זריקה היא והא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק הוה ליה חשבז עבודת כוכבים דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחיק אי השתחואה ללמד על הכלל נפקא ליה לא ה"ל למיכתב וזבח: **איכה יעבדו**. דמשמע כדרכה אין שלא כדרכה לא: **למעוטי מאי**.

שלא כדרכה מאחר דילפינן בהשתחואה דאפילו אינה עבודת פנים מחייב שלא כדרכה כי נימא למעוטי עבודת בזיון לעבודת כוכבים שעבודתה דרך כבוד כגון פוער ענמזו לעבודת כוכבים לעבודתין^(א) למה לי למעוטי מהאי קרא: **הא מהשתחואה נפקא**. שמלמדת על הכלל שאינו חייב אלא דרך כבוד כהשתחואה: **אלא הא דא"ר אלעזר מניין לזוכה בהמה**. שהיא עבודת כבוד למרקוליס שעבודתה בזיון וה"ה לפעור אם איתא לרבה דר רב חנין שהשתחואה מלמדת על הכלל ל"ל האי קרא להכי מהשתחואה נפקא: **לזוכה להנעים**. ואינו מתכוין לקבלו עליו באלוה ואשמועינן קרא דעובר בלאו: **ארכסו ליה סורי**. והלך לבקשן: **האומר אעבוד**. משעה שהסיתוהו ונתלתא חייב מיתה דנפקא לן לקמן (ע"ז) מלא תאכזה ולא תשמעני^(ב) הא אזה ושמע חייב מיד: **אלך ואעבוד**. שמחוסר הליכה אע"ג דאיכא למימר אדהכי הדר ביה: **נלך ונעבוד**. אע"פ שכלל ענמזו עם אחרים דאיכא למימר הני אחרים לא אזלי ואיהו נמי לא לחיל: **א"ל**. מתני' דקתני עובד אין אומר לא: **באומר איני מקבלו עלי**. באלוה: **אלא בעבודה**. עד שאעבדנו דכל כמה דלא פלח ליה אין כאן אזה ושמע וסיפא דמשמע בנאמריה חייב בשקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קבליה עליה באלוה אי לא פירש בהדיא שאינו מקבלו עליו אלא בעבודה: **זווא ועבדוני**. עושה את ענמזו עבודת כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: **מחייב מיתה כמסית: רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב**. בשביל דכור בלא מעשה אלא בניסת לעבודת כוכבים ואזה ושמע ואמר אעבוד אלך ואעבוד אצל באומר זווא ועבדוני פטור אלמא טעמא דרבי יהודה כמסית אחרים לענמזו טעמא אחרניא הוא דהא בניסת חיוצי מחייב דביצורא: **מסית לענמזו**. במסית אחרים לענמזו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: **לא שמעי ליה**. שהרי הוא אדם כמותם ואפילו הניסתים לשאר עבודת כוכבים^(ג) אין ניסתין לעבוד אדם:

עלי. באלוה: **אלא בעבודה**. עד

למה אין כאלן אזה ושמע וסיפא דמשמע בנאמריה חייב בשקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קבליה עליה באלוה אי לא פירש בהדיא שאינו מקבלו עליו אלא בעבודה: **זווא ועבדוני**. עושה את ענמזו עבודת כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: **מחייב מיתה כמסית: רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב**. בשביל דכור בלא מעשה אלא בניסת לעבודת כוכבים ואזה ושמע ואמר אעבוד אלך ואעבוד אצל באומר זווא ועבדוני פטור אלמא טעמא דרבי יהודה כמסית אחרים לענמזו טעמא אחרניא הוא דהא בניסת חיוצי מחייב דביצורא: **מסית לענמזו**. במסית אחרים לענמזו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: **לא שמעי ליה**. שהרי הוא אדם כמותם ואפילו הניסתים לשאר עבודת כוכבים^(ג) אין ניסתין לעבוד אדם:

מאי

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סא.

רייש לקיש אמר מותרת. פ' בהגאה ולא באכילה דמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו אי נמי אפילו באכילה שרי כיון דלא היה מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומר^(א): **איבה יעבדו למעוטי מאי**. תימא השתא נמי דאמר זביחה יאזה ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעוטי מאי דלמעוטי שלא כדרכה בשאר עבודות לא אינטריץ דמוציחה נפקא דוקא עבודת פנים וע"כ איכה יעבדו לרצויי אחא כגון פוער לפעור חורק אכן למרקוליס דלא נפקי ליה לא מוציחה ולא מהשתחואה ואי לאו איכה יעבדו ה"א דאפילו כדרכה צעינן דרך כיבוד וי"ל דאי השתחואה ללמד יאזה לחייב בשאר עבודות אפילו שלא דרך כבוד כגון פוער לפעור חורק אכן למרקוליס נמי לא צריך קרא דמהשתחואה נפקא אע"ג דעבודתה דרך בזיון כיון שעובדין אותה בכן וגדולה מזו בעי למימר הש"ס בסמוך דנפקא ליה פוער למרקוליס מהשתחואה דלהכי אינטריץ איכה יעבדו אע"ג דאין עבודתו בכן אלא משום דעבודתו דרך בזיון וכ"ש פוער לפעור חורק אכן למרקוליס אע"ג דדרך בזיון כיון דעבודתו בכן: **בזייץ** ציובה בהמה למרקוליס. דמוצח לאלהים נפקא לן

בזוכה למכוזדים אצל בזוכה למזחים לא ואי"ת אזהרה שמענו מלא יצחנו עונש מלא ליה בזוכה למזחים וע"ק דמוצח לאלהים שמענו לעיל עונש אצל אזהרה לזוכה שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גצי השתחואה אינטריץ קרא לעונש ואזהרה שלא כדרכה וי"ל דזוכה לאלהים לעונש ולא יצחנו לאזהרה וניחא השתא דקאמר אס אינו ענין לכדרכה דהא כתיב איכה יעבדו דה"ל אס אינו ענין למכוזדים דהא כתיב וזבח לאלהים וגו' תנהו ענין למזחים והשתא לכל שלא כדרכה אינטריץ לא יצחנו ולא נקט מרקוליס אלא לעונש משום דמזחס מנחים לאו אורחיייהו צוציחה ואי"ת נימא דהני קראי למכוזדים אצל למזחים מנא לן דהא לקמן שלש השתחואות חד אינטריץ לכשלא כדרכה דמכוזדים וחד לשלא כדרכה דמזחים וי"ל כיון דגלי קרא גצי השתחואה דלא שני ה"ה בשאר עבודות וכן פ' בקונט' לקמן: **האומר אעבוד**. פ"ה משתתריא חייב דנפקא ליה מלא תאזהר ולא תשמע אליו הא אזה ושמע חייב וקשה דאכתי לא ס"ד האי טעמא עד דמיייתי ליה דרז יוסף אלא היינו טעמא דמקבלו עליו באלוה: **ומך סבר מסית למעצמו** לא שמעי צ"ה. תימא נהי דלא שמעי

ליה ליחייב מיהא כשאר מסית דמחייב דדיצורא כשמכמינן לו עדים ואמרו היאך נניח אלהים חיים ונעבוד עזים ואבנים ואם אין חזר זו חייב דהכי משמע ויש לומר דוקא מסית לעבודת כוכבים דשמעי ליה דממשכי בתריה טפי אצל מסית לענמזו לא חשיב מסית כ"כ משום דלא שמעי ליה דאמרי מ"ש איהו מינן ועי"ל דבכולה שמעתין פליגי בניסת והא דקאמרין לעיל היכא דפלחו כ"ע לא פליגי ר"ל במסית כ"ע לא פליגי דכיון דאי פלחו מחייב על כן יש לחייב המסית דביצוריה במסית לעבודת כוכבים כי פליגי דדיצורא בעלמא בניסת כשאמר אין דרבי מאיר סבר דיצורא מילתא הוא ומחייב ניסת ומסיק דניסת לעבודת כוכבים דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מודה דמחייב דיצור כי פליגי במסית לענמזו אי מחייב ניסת או לא אצל במסית פשיטא דמחייב דיצורא:

רבא

א ומי' פ"ח מהל' ע"ז הלי"א טו"ש"ע י"ד ס' קמה סע"א]:
קל ב מ"י פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ב סמג לוחין ח:
קלא ג מ"י שם הלכה ג:
קלב ד ה ר מ"י שם פ"ה הלכה ה: